

УДК 2.378.1(477)

DOI <https://doi.org/10.52761/3041-1777.2025.20.19>

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ЦЕРКВИ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ АКАДЕМІЇ ІВАНА ЗОЛОТОУСТОГО: ЗВІТ ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ ТА ОСВІТНЮ ДІЯЛЬНІСТЬ ЗА 2014-2025 РОКИ (ДОПОВІДЬ В СЕКЦІЇ «ІСТОРІЯ ЦЕРКВИ» ВСЕЦЕРКОВНОГО ФОРУМУ «БОГОСЛОВ'Я УГКЦ В ХХІ СТОЛІТТІ: ЗНАКИ ЧАСУ І НАДІЇ», 26–28 ВЕРЕСНЯ 2025 РОКУ)

Ольга (с. Андрея) МАСЛІЙ

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, другий заступник
директора і науковий співробітник Науково-дослідного інституту історії
Церкви,*

*ПЗВО «Івано-Франківська академія Івана Золотоустого»,
вул. Софрона Мудрого, 22, м. Івано-Франківськ, 76019, Україна*

e-mail: andrea.zsm@gmail.com

ORCID: [0000-0001-9878-7128](https://orcid.org/0000-0001-9878-7128)

Руслан ДЕЛЯТИНСЬКИЙ

*кандидат історичних наук, доцент,
завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, перший заступник
директора і науковий співробітник Науково-дослідного інституту історії
Церкви*

*ПЗВО «Івано-Франківська академія Івана Золотоустого»,
вул. Софрона Мудрого, 22, м. Івано-Франківськ, 76019, Україна*

e-mail: r.deliatynskyi@ukr.net

ORCID: [0000-0002-6020-7666](https://orcid.org/0000-0002-6020-7666)

Бібліографічний опис статті: Маслій О. (с.А.), Делятинський Р. (2025). Науково-дослідний інститут історії Церкви Івано-Франківської академії Івана Золотоустого: звіт про науково-дослідну та освітню діяльність за 2014–2025 роки. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія.* 20, 264–270. <https://doi.org/10.52761/3041-1777.2025.20.19>

Olha (s. Andreia) MASLII

*Candidate of Historical Sciences, Docent,
Associate Professor of the Department of Social and Humanitarian Disciplines,
Second Deputy Director and Research Fellow of the Research Institute of Church
History,*

*PHEI «Ivano-Frankivsk Academy of Ivan Zolotoustyj»,
Sofron Mudryy str., 22, 76019, Ivano-Frankivs'k, Ukraine*

e-mail: andrea.zsm@gmail.com

ORCID: [0000-0001-9878-7128](https://orcid.org/0000-0001-9878-7128)

Ruslan DELIATYNSKYI

Candidate of Historical Sciences, Docent,

*Head of the Department of Social and Humanitarian Disciplines, First Deputy
Director and Research Fellow of the Research Institute of Church History,*

*PHEI «Ivano-Frankivsk Academy of Ivan Zolotoustyj»,
Sofron Mudryy str., 22, 76019, Ivano-Frankivs'k, Ukraine*

e-mail: r.deliatynskyi@ukr.net

ORCID: [0000-0002-6020-7666](https://orcid.org/0000-0002-6020-7666)

**SCIENTIFIC RESEARCH INSTITUTE OF CHURCH HISTORY OF THE
IVANO-FRANKIVSK ACADEMY OF IVAN ZOLOTUSTOGO: REPORT ON
SCIENTIFIC RESEARCH AND EDUCATIONAL ACTIVITIES FOR 2014-
2025**

(REPORT IN THE SECTION “CHURCH HISTORY” OF THE ALL-CHURCH
FORUM “UGCC THEOLOGY IN THE 21ST CENTURY: SIGNS OF THE TIMES
AND HOPE”, SEPTEMBER 26–28, 2025)

У жовтні 2014 року було засновано Інститут історії Церкви в структурі Івано-Франківського богословського університету імені святого Івана Золотоустого (ІЦ-ІФБУ).

У листопаді 2018 року цей інститут було реорганізовано у Науково-дослідний інститут історії Церкви Івано-Франківської академії Івана Золотоустого (далі – НДІ-ІЦ-ІФАІЗ).

Одним із головних завдань НДІ-ІЦ-ІФАІЗ є формування науково-дослідного центру з метою дослідження проблем історії Церкви в Україні, зокрема історії УГКЦ, з урахуванням сучасного суспільно-політичного та соціально-культурного контексту.

I. Особовий склад:

- кандидати наук (доктори філософії):

Єгрешій Олег, Делятинський Руслан, Маслій Андрія (Ольга).

II. Підготовка наукових кадрів:

- навчаються в докторантурі/аспірантурі, працює над докторською/кандидатською (PhD) дисертацією, перебуває на закордонних студіях

Один студент (Жук Андрій (з 2023 р.)) навчається в аспірантурі при кафедрі історії України і методики викладання історії Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії (з спеціальності 032 «Історія та археологія») на тему: «Тернопільсько-Зборівська митрополія УГКЦ в суспільному житті України (середина ХІХ – початок ХХІ ст.)», науковий керівник – Олег Єгрешій.

- навчалися та продовжують навчатися на освітній програмі за другим (магістерським) рівнем вищої освіти (на базі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника)

З 2000 по 2025 рр. навчалися та продовжують навчатися вісім наших випускників (Букатчук Маркіян (2020–2022 н. р.); Жук Андрій (2021–2023 н.р.); Бойко Петро (2022–2024 н. р.); Мельничук Володимир (2022–2024 н. р.); Романишин Віталій (2022–2024 н. р.); Станіщук Ігор (2022–2024 н. р.); Мужик Ростислав (2023–2025 н. р.); Півхлопик Володимир (2023–2025 н. р.), Одокій Павло (2025–2027 н. р.), Сенчук Олексій (2025–2027 н. р.), Юнгер Святослав (2025–2027 н. р.), Франко Назарій (2025–2027 н. р.).

III. Освітня діяльність

- навчальні курси в ПЗВО «Івано-Франківська академія Івана Золотоустого»:

1. «Історія християнства», 270 год. / 9 кр. ЄКТС, 1, 2 курс за ОР бакалавра. – Андрея (Ольга) Маслій.

2. «Історія християнства в Україні», 210 год. / 7 кр. ЄКТС, 1, 2 курс за ОР бакалавра. – Андрея (Ольга) Маслій.

3. «Актуальні питання історії Церкви в Україні», 90 год. / 3 кр. ЄКТС, 1 курс за ОР магістра. – Руслан Делятинський.

4. «Історія Церкви в Україні: регіональні аспекти», 90 год. / 3 кр. ЄКТС, 1 курс за ОР магістра. – Руслан Делятинський.

5. Переддипломна навчальна практика, 90 год. / 3 кр. ЄКТС, 1 курс за ОР магістра. – Андрея (Ольга) Маслій, Руслан Делятинський.

6. Педагогічна асистентська виробнича практика, 90 год. / 3 кр. ЄКТС, 1 курс за ОР магістра. – Андрея (Ольга) Маслій, Руслан Делятинський.

- керівництво магістерськими (дипломними) роботами в ПЗВО «Івано-Франківська академія Івана Золотоустого» за 2019–2025 н. р.:

Написано 32 магістерські роботи із історії християнства та історії християнства в Україні. Тематика: від історичних подій в історії Католицької Церкви до локальної історії (розвитку єпархії, деканатів та відтворення просопографічних портретів представників духовенства).

- керівництво курсовими роботами в ПЗВО «Івано-Франківська академія Івана Золотоустого»

Здійснювалося у 2018–2020 навчальному роках з дисципліни «Історія християнства», відтак за результатами перегляду ОПП «Богослов'я» за ОР бакалавра з 2020/2021 навчального року запроваджено ОК «Міждисциплінарна курсова робота».

IV. Наукові проекти та дослідницькі гранти

1. Біографічний словник духовенства Станіславівської (Івано-Франківської) єпархії – митрополії Української Греко-Католицької Церкви (1885–2020): науково-довідкове видання. Відповідальні установи: Івано-Франківська академія Івана Золотоустого, НДІ історії Церкви; Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, кафедра історії України і

методики викладання; Державний архів Івано-Франківської області. Авторський колектив: Руслан Делятинський, Олег Єгрешій, Андрея (Ольга) Маслій, Тарас Галян, Андрій Гресько. Термін виконання: 2022–2027 рр.

2. Реабілітована пам'ять: сторінки історії Української Греко-Католицької Церкви в персоналіях. Комплексна держбюджетна тема науково-дослідної роботи (державний реєстраційний номер: 0123U103003; дата реєстрації 26.06.2023, термін виконання 01.07.2023–30.12.2028). Відповідальні установи: Івано-Франківська академія Івана Золотоустого, НДІ історії Церкви; Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, кафедра історії України і методики викладання. Керівник – Ігор Райківський; виконавці теми: Олег Єгрешій, Андрій Королько, Андрій Гресько, Руслан Делятинський, Андрея (Ольга) Маслій, Василь Гоголь.

3. Жива історія відродження УГКЦ: науково-дослідний і культурно-просвітницький проект. Відповідальні установи: Івано-Франківська академія Івана Золотоустого, НДІ історії Церкви; Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, кафедра історії України і методики викладання; Український Католицький Університет, Інститут історії Церкви; Івано-Франківське Архієпархіальне Управління Української Греко-Католицької Церкви; Івано-Франківське обласне об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка. Авторський колектив: Руслан Делятинський, Андрея (Ольга) Маслій, Олег Єгрешій, Андрій Гресько, Андрій Королько, Ігор Гурак; Олег Турій, Світлана Гуркіна, Анатолій Бабинський, Тарас Бублик; Михайло Макар, Андрій Туз, Михайло Січка, Ярема Петрів, Андрій Деркач. Термін виконання: 2025–2030 рр.

V. Наукові форуми

- організація:

- конференцій, круглі столи тощо:

У 2014–2025 рр. організовано 10 науково-практичних конференцій (всеукраїнських та з міжнародною участю) та чотири тематичні пересувні банерні виставки.

- участь у наукових заходах:

- вітчизняні наукові конференції, виступи з доповіддю, публічні лекції

Олег Єгрешій учасник понад 30 міжнародних, всеукраїнських, регіональних наукових конференцій.

Руслан Делятинський учасник близько 30 міжнародних, всеукраїнських, регіональних наукових конференцій.

Андрея (Ольга) Маслій учасниця близько 20 міжнародних, всеукраїнських, регіональних наукових конференцій.

VI. Опубліковані наукові праці

- розділи у колективних виданнях (монографії, енциклопедії):

Статті-гасла (понад 110 статей) в наукових енциклопедіях «Західно-Українська Народна Республіка» (Львів – Івано-Франківськ, 2018–2022) та

«Енциклопедія Сучасної України» (10 статей-гасел), одна монографія (про блаженного Миколая Чарнецького).

- публікації у періодичних наукових виданнях, що включені до переліку фахових видань України, до наукометричних баз, зокрема Scopus, Web of Science Core Collection (категорії «А», «Б»)

Олег Єгрешій – 23 публікації;

Руслан Делятинський – 21 публікація;

Андрея (Ольга) Маслій – 9 публікацій.

- апробаційні та/або науково-популярні, та/або консультаційні (дорадчі), та/або науково-експертні публікації з наукової або професійної тематики:

Руслан Делятинський – 56 публікації.

Андрея (Ольга) Маслій – 23 публікації.

- наукове редагування і впорядкування публікацій:

Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія.

Руслан Делятинський - відповідальний секретар (2014 р.);

Олег Єгрешій - відповідальний секретар (2015-2017 рр.);

Андрея (Ольга) Маслій - відповідальний секретар (2018-2025 рр.).

- рецензування результатів наукових досліджень (монографій, збірників праць, статей, дисертацій та їх авторефератів, підручників, навчальних посібників і т.п.)

Олег Єгрешій – рецензент чотирьох монографій;

Руслан Делятинський – рецензент десяти монографій і науково-популярних видань;

Андрея (Ольга) Маслій – рецензент однієї монографії.

Головні вектори руху (науково-освітнього) з огляду на наявні ресурси!

Основними векторами руху в науково-освітній сфері є реалізація трьох проектів:

1) «Біографічний словник духовенства Станиславівської (Івано-Франківської) єпархії – митрополії Української Греко-Католицької Церкви (1885–2020): науково-довідкове видання». Реалізується з власної ініціативи НДІ-ІЦ-ІФАІЗ. Результати: публікація серії наукових статей (у формі біограм на літери від «А» до «Я») у науковому журналі «Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія». Термін виконання: 2022–2032 рр.

2) «Реабілітована пам'ять: сторінки історії Української Греко-Католицької Церкви в особах». Реалізується з 2022 р з власної ініціативи НДІ-ІЦ-ІФАІЗ, а з липня 2023 р. – разом із кафедрою історії України Карпатського національного університету імені Василя Стефаника як держбюджетна (на умовах власної ініціативи) комплексна наукова тема (науковий керівник – доктор історичних наук, професор Ігор Райківський; державний реєстраційний номер УкрІНТЕІ № 0123U103003; дата реєстрації 26.06.2023 р., термін виконання 01.07.2023–30.12.2028). Результати: організація та проведення наукових конференцій,

публікації результатів дослідження у періодичних наукових виданнях, що включені до переліку фахових видань України, до наукометричних баз та науково-популярних виданнях;

3) «Жива історія відродження УГКЦ: науково-дослідний і культурно-просвітницький проект». Результати: запис інтерв'ю в учасників та свідків відродження УГКЦ (станом на 10 вересня 2025 р. записано 29 інтерв'ю, зібрано колекцію 70 фотографій, 8 документів), створення та ведення сайту «Жива історія відродження УГКЦ» (<https://history-ugcc.if.ua/>), організація наукових конференцій, публікація результатів досліджень у фахових наукових виданнях, культурно-просвітницька співпраця з Івано-Франківською обласним об'єднанням ВУТ «Просвіта» імені Т. Шевченка, архієпархіальним управлінням Івано-Франківської архієпархії УГКЦ.

1. Пріоритетом нашої діяльності залишається забезпечення освітньої складової навчальних дисциплін відповідно до акредитованих державою освітньо-професійних програм спеціальності «Богослов'я» за першим (бакалаврським) і другим (магістерським) рівнями вищої освіти в Івано-Франківській академії Івана Золотоустого. Відтак науково-дослідницька робота наукових співробітників НДІ-ІЦ-ІФАІЗ займає друге місце, і поряд з освітньою, науково-педагогічною діяльністю на кафедрі соціально-гуманітарних дисциплін ІФАІЗ виконує «допоміжну» функцію, актуалізується переважно з огляду на власні наукові зацікавлення та ліцензійні вимоги до кадрів науково-педагогічних працівників за вказаними освітньо-професійними програмами.

2. Кількість наукових співробітників Науково-дослідного інституту історії Церкви ІФАІЗ залишається на рівні трьох осіб, всі працюють на громадських засадах, а директор НДІ Олег Єгрешій за основним місцем роботи працює на кафедрі історії України і методики викладання історії Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. Зважаючи на відсутність відповідного фінансування, наразі збільшення кількості наукових співробітників НДІ-ІЦ-ІФАІЗ не розглядалося, хоча кадровий резерв поступово формується через «паралельне» навчання студентів ІФАІЗ за освітньо-професійними програмами «Середня освіта (історія)» й «Історія та археологія» в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

3. Матеріально-технічні та фінансові ресурси НДІ-ІЦ-ІФАІЗ є мінімальними, оскільки наукові співробітники використовують виключно приміщення кафедр ІФАІЗ, додаткове технічне обладнання тривалий час було відсутнім. Упродовж 2014–2019 рр. науковим співробітниками НДІ-ІЦ-ІФАІЗ створено 4 банерні пересувні виставки, присвячені окремим проблемам історії УГКЦ (відповідно до серії наукових конференцій), які досі зберігаються у згорнутому вигляді в непристосованому приміщенні. У процесі реалізації проекту держбюджетної (на умовах власної ініціативи) комплексної теми «Реабілітована пам'ять: сторінки історії Української Греко-Католицької Церкви в особах» (з липня 2023 р.) здобуто підтримку редколегії фахового наукового видання «Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис «Галичина»»

щодо безкоштовної публікації результатів наукових досліджень. На початку реалізації проекту «Жива історія відродження УГКЦ» в січні 2025 р. ми зустрілися із технічними труднощами – збереження відео-записів інтерв'ю на електронних носіях, відсутністю єдиного центру зберігання наукової інформації. Деякий час технічну підтримку (оператора з відеокамерою) для записів інтерв'ю НДІ-ІЦ-ІФАІЗ отримував від видавництва «Нова Зоря» та Івано-Франківської духовної семінарії УГКЦ. За кошти грантодавців (української спільноти з США) у червні 2025 р. придбано відеокамеру, яку поставлено на баланс Івано-Франківського обласного об'єднання «Просвіта», і тепер спільно використовується для записів інтерв'ю. Завдяки фінансовій підтримці архієпископа і митрополита Івано-Франківського УГКЦ Володимира Війтишина у серпні 2025 р. було придбано та встановлено в приміщенні кафедр ІФАІЗ комп'ютер з великим об'ємом пам'яті (12 терабайт), що є достатнім для збереження та опрацювання інтерв'ю, а відтак і для функціонування сайту проекту. Відкритими залишаються питання подальшого технічного і фінансового забезпечення, транскрибування інтерв'ю та формування архівних справ за результатами проекту «Жива історія відродження УГКЦ».

Колектив наукових співробітників НДІ-ІЦ-ІФАІЗ планує продовжувати реалізацію вищезгаданих трьох наукових проектів, кожен із яких має як науково-теоретичне, так і практичне, культурно-просвітницьке і духовно-пасторальне значення.

Результати цих наукових досліджень можуть бути використані в декількох напрямках:

1) формування бази даних про духовенство УГКЦ сприятиме пошуку інформації та розробці беатифікаційних справ сучасних ісповідників віри (за сприяння Місії «Постуляційний центр беатифікацій і канонізацій святих УГКЦ»);

2) формування окремих осередків для популяризації історії УГКЦ – музеїв церковної історії (як наприклад, у с. Фитьків Надвірнянського району), духовних паломницьких центрів (у с. Погоня, с. Крилос, с. Старуня тощо);

3) розробка маршрутів для релігійного паломництва, наприклад, за місцями перебування блаженних священномучеників чи окремих діячів УГКЦ (як наприклад, Миколая Чарнецького, Григорія Хомишина, Симеона Лукача та багатьох інших);

4) матеріали біографій духовенства і мирян УГКЦ для проведення курсів катехизації та євангелізації на парафіяльному, деканальному та єпархіальному рівнях УГКЦ;

5) розробка у співпраці із закладами загальної середньої освіти програм національно-патріотичного виховання сучасної української молоді (наприклад, з нагоди Року митрополита Андрея Шептицького чи інших важливих ювілейних подій з історії УГКЦ).

*Стаття надійшла до редакції 09.11.2025 р.
Стаття рекомендована до друку 23.12.2025 р.*